

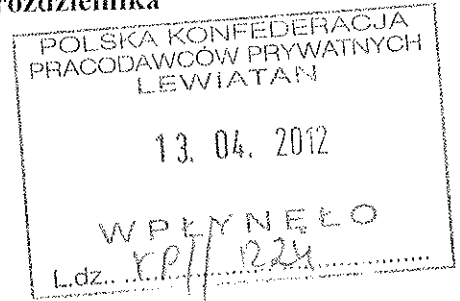
Podsekretarz Stanu
Mariusz Hatadyj

Warszawa, 6 kwietnia 2012 r.

DDR-V-5102-1/3/12
DPR | 238/12

wg rozdzielnika

P. U. Alben

Dotyczy Państwa

W załączeniu przekazuję projekt założeń projektu ustawy o zmianie ustawy o terminach zapłaty w transakcjach handlowych wraz z testem regulacyjnym, z uprzejmą prośbą o Państwa opinię.

Ewentualne uwagi proszę przesłać w formie papierowej (nr faksu 22 693 40 25) oraz elektronicznej na adres: marta.modzelewska@mg.gov.pl.

z uprzejmymi pozdrowieniami

Podsekretarz Stanu
Mariusz Hatadyj
Mariusz Hatadyj

Rozdzielnik:

1. Pan Marek Goliszewski, Prezes Zarządu Business Centre Club,
2. Pan Zbigniew Niemczycki, Prezes Polskiej Rady Biznesu,
3. Pani Henryka Bochniarz, Prezydent Polskiej Konfederacji Pracodawców Prywatnych „Lewiatan”,
4. Pan Andrzej Malinowski, Prezydent Pracodawców Rzeczypospolitej Polskiej;
5. Pan Mieczysław Bąk, Prezes Instytutu Badań nad Demokracją i Przedsiębiorstwem Prywatnym,
6. Pan Andrzej Arendarski, Prezes Krajowej Izby Gospodarczej,
7. Pan Leszek Janowski, Prezes Fundacji Małych i Średnich Przedsiębiorstw,
8. Pan Jerzy Bartnik, Prezes Zarządu Związku Rzemiosła Polskiego,
9. Pan Piotr Frączak, Prezes Ogólnopolskiej Federacji Organizacji Pozarządowych,
10. Pan Piotr Duda, Przewodniczący Prezydium Krajowej Komisji NSZZ „Solidarność”,
11. Pan Jan Guz, Przewodniczący Ogólnopolskiego Porozumienia Związków Zawodowych,
12. Pan Tadeusz Chwałka, Przewodniczący Forum Związków Zawodowych,
13. Pan Jan Grzegorz Prądzyński, Prezes Polskiej Izby Ubezpieczeń,
14. Pan Alfred Domagański, Prezes Krajowej Rady Spółdzielczej,
15. Pan Wacław Iszkowski, Prezes Zarządu Izby Informatyki i Telekomunikacji,
16. Pan Stefan Kamiński, Prezes Zarządu Krajowej Izby Gospodarczej Elektroniki i Telekomunikacji,
17. Pani Renata Juskiewicz, Prezes Polskiej Organizacji Handlu i Dystrybucji,
18. Pan Krzysztof Opaliński, Przewodniczący Konferencji Przedsiębiorców Finansowych w Polsce,
19. Pan Piotr Badowski, Prezes Polskiego Związku Windykacji,
20. Pan Krzysztof Pietraszkiewicz, Prezes Związku Banków Polskich

Projekt założeń projektu ustawy o zmianie ustawy o terminach zapłaty w transakcjach handlowych

I. Założenia ogólne

1. Aktualny stan prawny w dziedzinie, której dotyczyć ma projektowana ustawa.

Problematyka terminów zapłaty w transakcjach między przedsiębiorcami, w szczególności instrumentów służących ich przestrzeganiu, uregulowana jest obecnie w *ustawie z dnia 12 czerwca 2003 r. o terminach zapłaty w transakcjach handlowych* (Dz. U. Nr 139, poz. 1323 z późn.zm.). Przedmiotowa ustawa implementowała do krajowego porządku prawnego *dyrektywę 2000/35/WE z dnia 29 czerwca 2000 r. w sprawie zwalczania opóźnień w płatnościach w transakcjach handlowych*. Ustawa daje wierzycielowi możliwość żądania od dłużnika odsetek ustawowych (określonych na podstawie ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. - Kodeks cywilny), zarówno w przypadku, gdy termin zapłaty nie został określony w umowie, jak również w przypadku, gdy określony został przez strony na okres dłuższy niż 30 dni. Celem tego drugiego rozwiązania było przyznanie wierzycielowi uprawnienia domagania się odsetek przed terminem wymagalności świadczenia pieniężnego w sytuacji, gdy termin ten był nadmiernie długi. Ponadto, w przypadku gdy dłużnik nie dokonał zapłaty w terminie określonym w umowie lub wezwaniu do zapłaty, wierzycielowi przyznane zostało prawo do naliczenia odsetek za opóźnienie w wysokości odsetek za zwłokę określanej na podstawie przepisów *ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. - Ordynacja podatkowa* (Dz.U. z 2005 r. Nr 8, poz.60).

Ustawą o terminach zapłaty w transakcjach handlowych wprowadzono również zmiany w *ustawie z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego*, zwanej dalej kpc, (Dz.U. Nr 43, poz. 296), wprowadzając obowiązek wydania przez sąd nakazu zapłaty w postępowaniu sądowym (przy spełnieniu wszelkich koniecznych przesłanek) w przypadku dochodzenia zapłaty świadczenia pieniężnego lub odsetek w transakcjach handlowych na podstawie przedmiotowej ustawy (art. 485 § 2a kpc), w braku zaś podstaw do jego wydania – obowiązek wyznaczenia rozprawy nie później niż przed upływem 2 miesięcy od wniesienia pozwu (art. 486 §2 kpc). Powyższe zmiany wprowadzone zostały w wyniku wdrożenia dyrektywy 2000/35/WE.

2. Cel uchwalenia projektowanej ustawy.

Pomimo wprowadzenia - *ustawą z dnia 12 czerwca 2003 r. o terminach zapłaty w transakcjach handlowych* (wdrażającej poprzednio obowiązującą dyrektywę 2000/35/WE) - instrumentów służących wierzycielowi egzekwowaniu przysługujących mu należności, okazały się one niewystarczające. Wiele płatności w transakcjach handlowych między przedsiębiorcami oraz między przedsiębiorcami a organami publicznymi dokonywanych jest po terminach ustalonych w umowie¹. Opóźnienia takie mają negatywny wpływ na płynność finansową,

¹ Ankieta KE: „Opóźnienia w płatnościach w transakcjach handlowych” przeprowadzona w ramach European Business Test Panel, maj-czerwiec 2008 r.; ankieta MG przeprowadzona w październiku 2011 r.

konkurencyjność i rentowność, z ich powodu bowiem wierzyciele zmuszani są do sięgania do zewnętrznych źródeł finansowania.

Z prowadzonych - zarówno na poziomie unijnym, jak i krajowym – badań² wśród przedsiębiorców wynika, iż problemy zatorów płatniczych pojawiają się nie tylko w transakcjach między przedsiębiorcami, lecz również w umowach, których stroną (dłużnikiem) są organy publiczne, stosujące niejednokrotnie długie terminy płatności. Pojawia się w związku z tym potrzeba uregulowania tej kwestii. Wprowadzenie zmian w obowiązujących przepisach wynika z obowiązku wdrożenia do krajowego systemu prawnego *dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2011/7/UE z dnia 16 lutego 2011 r. w sprawie zwalczania opóźnień w płatnościach w transakcjach handlowych*, która zastąpiła poprzednio obowiązującą dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady 2000/35/WE z dnia 29 czerwca 2000 r. Państwa członkowskie zobowiązane są do implementacji nowej dyrektywy do dnia 16 marca 2013 r.

Zgodnie z wymogami dyrektywy 2011/7 wprowadza się zasadę 30 –dniowego terminu zapłaty należności przez te podmioty w ramach transakcji, które prowadzą do dostawy towarów lub świadczenia usług. Wprowadza się również maksymalny, 60-dniowy termin na regulowanie płatności w transakcjach między przedsiębiorcami, z jednoczesnym umożliwieniem umownego jego ustalenia na dłuższy okres czasu, przy spełnieniu określonych przesłanek. Celem obu tych rozwiązań jest zdyscyplinowanie stron umowy do określania możliwe krótkich terminów płatności, z drugiej zaś strony – umożliwienie wierzycielom naliczania odsetek za opóźnienia i rekompensaty za dochodzenie należności, w przypadkach zwłoki w zapłacie należnych im kwot.

Nowe rozwiązania w ustawie zmieniającej *ustawę z dnia 12 czerwca 2003 r. o terminach zapłaty w transakcjach handlowych* (Dz.U. Nr 139, poz. 132 z późn.zm) stanowią kolejny etap prac nad ograniczaniem problemu zatorów płatniczych. Po wprowadzeniu zmian, wynikających z konieczności wdrożenia dyrektywy 2011/7/UE, kontynuowane będą dalsze prace, których celem będzie dokonanie ewentualnych zmian w innych aktach prawnych.

II. Założenia szczegółowe:

1. Zakres podmiotowy:

Ustawa obejmować będzie następujące kategorie podmiotów:

- 1) przedsiębiorców:
 - a) przedsiębiorców w rozumieniu art.4 ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej (Dz. U. z 2010 r. Nr 220, poz. 1447 z późn.zm.),
 - b) podmioty prowadzący działalność, o której mowa w art. 3 ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej (Dz. U. z 2010 r. Nr 220, poz. 1447 z późn.zm.),
 - c) osoby wykonująca wolny zawód,
 - d) oddziały i przedstawicielstwa przedsiębiorców zagranicznych,
 - e) podmioty zagraniczne prowadzące na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej przedsiębiorstwa na podstawie ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o zasadach prowadzenia na terytorium Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej działalności gospodarczej w zakresie drobnej wytwórczości przez zagraniczne osoby prawne i fizyczne (Dz.U. z 1989 r., Nr 27, poz. 148 z późn.zm.);

² Jak w przypisie nr 1.

- 2) organy publiczne – instytucje zamawiające w rozumieniu art.2 ust.1 lit a) *dyrektywy 2004/17/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 31 marca 2004 r. koordynującej procedury udzielenia zamówień przez podmioty działające w sektorach gospodarki wodnej, energetyki, transportu i usług pocztowych* oraz art.1 ust.9 *dyrektywy 2004/18/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 31 marca 2004 r. w sprawie koordynacji procedur udzielania zamówień publicznych na roboty budowlane, dostawy i usługi*, w tym w szczególności jednostki sektora finansów publicznych, państwowe jednostki organizacyjne nieposiadające osobowości prawnej, przedsiębiorstwa użyteczności publicznej, na które wyżej wskazane podmioty mają decydujący wpływ (gdy finansują je w ponad 50%, posiadają ponad połowę udziałów, sprawują nadzór nad organem zarządzającym, itp.) – z wyłączeniami, o których mowa w pkt 3.2.

Ustawa nie obejmuje swoim zakresem konsumentów.

2. Zakres przedmiotowy:

Ustawa dotyczyć będzie płatności stanowiących wynagrodzenie za dostarczenie towaru lub wykonanie usługi w transakcjach handlowych między przedsiębiorcami oraz między przedsiębiorcami a organami publicznymi.

Z zakresu stosowania ustawy wyłączone zostaną – podobnie jak ma to miejsce w ustawie obecnie obowiązującej - długi objęte postępowaniami prowadzonymi na podstawie przepisów prawa upadłościowego i naprawczego oraz umowy, na podstawie których są wykonywane czynności bankowe w rozumieniu *ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. - Prawo bankowe* (Dz.U. z 2002 r. Nr 72, poz. 665). Wyłączone zostaną również te umowy, których stronami są wyłącznie organy publiczne oraz umów, w których organy publiczne występują w charakterze wierzycieli.

3. Proponowane rozwiązania szczegółowe.

3.1. Terminy zapłaty i konsekwencje ich nieprzestrzegania w transakcjach między przedsiębiorcami.

W ustawie uwzględniona zostanie zarówno sytuacja, gdy strony ustaliły termin płatności w umowie, jak również sytuacja, gdy termin ten nie został określony.

W przypadku, gdy termin płatności zostanie określony przez strony w umowie, wierzycielowi, który spełnił swoje świadczenie niepieniężne (poprzez dostarczenie towaru lub wykonanie usługi) i nie otrzymał należności w terminie określonym w umowie, przysługiwać będzie, bez konieczności wezwania, prawo naliczenia odsetek od dnia następującego po dacie płatności lub terminie płatności określonych w umowie. Możliwość ta zostanie jednak wyłączona, gdy dłużnik wykaże, że nie ponosi winy za opóźnienie w płatnościach. Celem uniknięcia narzucania przez potencjalnie silniejszą stronę nadmiernie długich terminów umownych, terminy umowne nie powinny przekraczać 60 dni kalendarzowych, a jedynie wyjątkowo strony będą mogły ustalić termin dłuższy, przy jednoczesnym wykazaniu, że nie jest to rażąco nieuczciwe wobec wierzyciela.

W przypadku, gdy termin płatności nie zostanie określony przez strony, wierzycielowi, który spełnił swoje świadczenie niepieniężne (poprzez dostarczenie towaru lub wykonanie usługi), będzie przysługiwało, bez konieczności wezwania, prawo naliczenia odsetek po upływie 30 dni

kalendaryzowanych od daty otrzymania przez dłużnika faktury lub rachunku. W sytuacji gdyby z jakichkolwiek powodów nie można było ustalić jaka jest dokładna data otrzymania faktury lub rachunku, jak również w sytuacji gdy faktura lub rachunek zostały doręczone przed otrzymaniem towarów lub usług, 30-dniowy termin liczony będzie od daty otrzymania towarów lub usług. Możliwość naliczania odsetek zostaje wyłączona – podobnie jak w sytuacji gdy termin płatności został określony w umowie - gdy dłużnik wykaże, że nie ponosi winy za opóźnienie w płatnościach.

3.2. Terminy zapłaty i konsekwencje ich nieprzebrzegania w transakcjach między przedsiębiorcami a organami publicznymi.

W umowach, w których dłużnikiem jest organ publiczny wprowadza się rozwiązanie, zgodnie z którym termin płatności za dostarczone towary lub wykonane usługi nie może przekraczać 30 dni kalendarzowych od daty otrzymania faktury lub rachunku. Jedynie na zasadach wyjątku, gdy jest to uzasadnione szczególnym charakterem umowy, będzie istniała możliwość ustalenia dłuższego terminu, który w żadnym razie nie może jednak przekraczać 60 dni kalendarzowych.

W ramach wyjątku od generalnej zasady regulowania należności przez organy publiczne w terminie 30-dniowym, dyrektywa 2011/7 wprowadza możliwość zastosowania dłuższego, 60-dniowego terminu na regulowanie należności przez dwie kategorie podmiotów: podmioty publiczne udzielające świadczeń zdrowotnych oraz organy publiczne, które prowadzą działalność gospodarczą o charakterze przemysłowym lub handlowym, oferującym towary lub usługi na rynku jako przedsiębiorstwa publiczne.

W opinii Ministerstwa Gospodarki zasadnym jest wprowadzenie w ustawie o terminach zapłaty obu rozwiązań. Wydłużenie terminu w przypadku pierwszej kategorii organów publicznych - podmiotów leczniczych, o którym mowa w art. 4 ust.1 pkt 2, 3 i 4 *ustawy z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej* (Dz.U. Nr 112, poz. 654 z późn.zm.) - jest uzasadnione ze względu na szczególny rodzaj usług, jakie świadczy sektor służby zdrowia, jak również jego trudną sytuacją finansową spowodowaną m.in. specyficznym systemem finansowania oraz nierównoważeniem ponoszonych kosztów osiągniętymi przychodami. Wprowadzenie możliwości ustalenia dłuższego terminu płatności wobec drugiej kategorii podmiotów - tzw. przedsiębiorców publicznych w rozumieniu *ustawy z dnia 22 września 2006 r. o przejrzystości stosunków finansowych pomiędzy organami publicznymi a przedsiębiorcami publicznymi oraz o przejrzystości finansowej niektórych przedsiębiorców* (Dz.U. Nr 191, poz. 1411 z późn.zm.) wiąże się z charakterem działalności, które prowadzą – mimo spełniania przesłanek definicji „organu publicznego”, podmioty te działają na konkurencyjnym rynku, najczęściej w formie spółek kapitałowych, co uzasadnia stosowanie wobec nich zasad zbliżonych do tych, które regulują przepisy dotyczące transakcji między przedsiębiorcami.

Po upływie wskazanych wyżej terminów, wierzyciel będzie miał prawo naliczenia odsetek za opóźnienie.

3.3. Procedura zbadania towaru lub usługi przez dłużnika – maksymalny termin.

W przypadku, gdy strony w umowie zastrzegą przeprowadzenie procedury zbadania towaru lub usługi przez dłużnika celem sprawdzenia ich zgodności z postanowieniami umownymi, czas trwania takiej procedury nie będzie mógł przekraczać 30 dni kalendarzowych od daty otrzymania towaru lub usługi. Jedynie na zasadzie wyjątku i tylko wówczas, gdy zostanie wykazane, że nie jest to rażąco nieuczciwe wobec wierzyciela, termin ten będzie mógł być dłuższy.

3.4. Wysokość odsetek za opóźnienie.

Celem odróżnienia odsetek w transakcjach, w których uczestniczą podmioty profesjonalne, wprowadza się odrębną - w odróżnieniu od odsetek ustawowych i odsetek za zaległości podatkowe - kategorię ustawowych odsetek za opóźnienia w płatnościach w wysokości równej sumie stopy referencyjnej i co najmniej ośmiu punktów procentowych. Stopa referencyjna (będąca równoważną wobec stosowanej przez Europejski Bank Centralny stopą procentową ustalaną przez krajowy bank centralny) ustalana jest przez Radę Polityki Pieniężnej i ogłaszana w Dzienniku Urzędowym Narodowego Banku Polskiego. Obecnie jest ona na poziomie 4,5 %.

Zgodnie z obecnie obowiązującą *ustawą z dnia 12 czerwca 2003 r. o terminach zapłaty w transakcjach handlowych*, wierzycielowi przysługują odsetki w wysokości odsetek za zwłokę określanych na podstawie art. 56 *ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. - Ordynacja podatkowa*. Zgodnie z tym przepisem, stawka odsetek za zwłokę jest równa sumie 200% podstawowej stopy oprocentowania kredytu lombardowego, ustalonej zgodnie z przepisami o Narodowym Banku Polskim, i 2%, z tym, że stawka ta nie może być niższa niż 8%. Odsetki te są obecnie na poziomie 14 %.

Dłużnik jednak ma możliwość skorzystania alternatywnie z uregulowań Kodeksu cywilnego poprzez naliczenie odsetek ustawowych w wysokości określonej w rozporządzeniu Rady Ministrów. Ustalając wysokość odsetek ustawowych Rada Ministrów kieruje się koniecznością zapewnienia dyscypliny płatniczej i sprawnego przeprowadzania rozliczeń pieniężnych, biorąc pod uwagę wysokość rynkowych stóp procentowych oraz stóp procentowych NBP. Obecnie odsetki ustawowe w rozumieniu Kodeksu cywilnego są na poziomie 13%.

Wprowadzenie nowej kategorii odsetek, do których stosowany byłby inny mechanizm – poprzez odniesienie do stopy referencyjnej NBP, jest z jednej strony wypełnieniem obowiązku nałożonego przez dyrektywę, z drugiej zaś daje możliwość wprowadzenia bardziej elastycznego sposobu ustalania wysokości tych odsetek, poprzez zmianę wysokości stopy referencyjnej w zależności od sytuacji gospodarczej w kraju.

Projekt przewiduje wprowadzenie w ustawie ogólnej zasady dotyczącej ustalania wysokości odsetek za opóźnienia w płatnościach w transakcjach handlowych, konkretna zaś stawka określana będzie w drodze rozporządzenia Rady Ministrów, biorąc pod uwagę wysokość obowiązujących odsetek ustawowych określonych na podstawie przepisów Kodeksu cywilnego.

Ustawowe odsetki za opóźnienia w płatnościach stosowane będą zawsze w transakcjach handlowych między przedsiębiorcami a organami publicznymi. W przypadku transakcji zawieranych między samymi przedsiębiorcami, strony mogą ustalić inną wysokość odsetek, z zastrzeżeniem jednak, że nie mogą być one rażąco nieuczciwe dla wierzyciela.

3.5. Płatność w ratach.

W przypadku, gdy strony ustalą w umowie, że płatność następować będzie w ratach, możliwość naliczania odsetek za nieterminowe regulowanie należności dotyczyć będzie tylko niezapłaconej raty, nie zaś całej kwoty należności.

3.6. Rekompensata za koszty odzyskiwania należności.

Ustawa wprowadza nowy instrument, którego celem jest zwrot wierzycielowi kosztów, które poniósł przy dochodzeniu należnej mu od dłużnika kwoty. Proponuje się, zgodnie z zapisem dyrektywy 2011/7, wprowadzenie stałej rekompensaty w wysokości wyrażonej w złotych równowartości kwoty 40 euro według średniego kursu złotego w stosunku do euro stanowiącego podstawę wyliczenia wartości zamówień publicznych, która ma pokryć wydatki, które ponosi wierzyciel przy próbach odzyskania należności. Uprawnienie do naliczenia rekompensaty możliwe będzie od momentu gdy wymagalne staną się odsetki za opóźnienie w płatnościach, bez konieczności wezwania dłużnika do jej zapłaty. W przypadku gdy koszty odzyskania należności przekroczą kwotę stałej rekompensaty, wierzyciel będzie miał możliwość uzyskać zwrot wszelkich wydatków jakie poniósł w związku z próbą odzyskania należności na drodze sądowej.

W celu zapewnienia efektywnego dochodzenia rekompensaty w postępowaniu cywilnym (postępowaniu nakazowym) wprowadzone zostaną odpowiednie zmiany w kpc, w szczególności w art. 485 § 2a kpc.

3.7. Zaostrzenie przepisów dotyczących nieuczciwych warunków umów.

Celem wykluczenia wyłączenia w umowach przez stronę „silniejszą” możliwości dochodzenia przez wierzyciela ewentualnych odsetek na wypadek zwłoki w płatności należności, wprowadza się rozwiązanie, iż każdy warunek umowny wykluczający odsetki za opóźnienia w płatnościach będzie uznawany za rażąco nieuczciwy. Podobne rozwiązanie dotyczyć będzie rekompensaty za koszty odzyskiwania należności. Powyższe uregulowania wprowadzone zostaną w *ustawie z dnia 16 kwietnia 1993 r. o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji* (Dz.U. z 2003 r. Nr 153, poz. 1503 z późn. zm.) jako tzw. czyny nieuczciwej konkurencji. Zgodnie z art. 18 ww. ustawy, w przypadku dokonania czynu nieuczciwej konkurencji, przedsiębiorca, którego interes został zagrożony lub naruszony, ma zapewnione prawo do żądania m.in. zaniechania niedozwolonych działań, usunięcia ich skutków czy naprawienia wyrządzonej mu tym czynem szkody. Z roszczeniami tymi wystąpić może również krajowa lub regionalna organizacja, której celem statutowym jest ochrona interesów przedsiębiorców. Powyższy mechanizm będzie miał zastosowanie również do odsetek i rekompensaty, o których mowa w ustawie o terminach zapłaty w transakcjach handlowych, w przypadku gdy możliwość ich dochodzenia zostanie wyłączona w umowie.

4. Przepisy przejściowe.

Jeżeli dostarczenie towaru lub świadczenie usługi nastąpiły przed dniem wejścia w życie ustawy, do umów zawartych przed tym dniem będą stosowane przepisy dotychczasowe.

5. Zmiany w przepisach obowiązujących.

Nowa ustawa zmienia przedmiot ewentualnych roszczeń, z którymi może w imieniu i na rzecz wierzyciela wystąpić krajowa lub regionalna organizacja, której celem statutowym jest ochrona interesów przedsiębiorców. W obecnej ustawie zakres roszczeń dotyczy zapłaty odsetek, w nowo projektowanej regulacji – zgodnie z wymogami dyrektywy 2011/7 – wprowadza się możliwość wszczynania przez organizacje postępowania przed sądami lub organami administracji w związku z tym, że warunki umów są rażąco nieuczciwe (tj. gdy w umowie wyłącza się możliwość dochodzenia odsetek za opóźnienie lub rekompensaty).

Proponuje się również dokonanie odpowiednich zmian w ustawie z dnia 16 kwietnia 1993 r. o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji (Dz. U. z 2003 r. Nr 153, poz. 1503, z późn. zm.) poprzez wyraźne wskazanie, iż czynem nieuczciwej konkurencji będzie stosowanie warunków umów lub praktyk w transakcjach handlowych, które wykluczają prawo do naliczania odsetek za opóźnienia w płatnościach lub rekompensatę za koszty odzyskania należności, o których mowa w ustawie o terminach zapłaty w transakcjach handlowych. Wprowadzenie proponowanej zmiany w powyższej ustawie umożliwi wierzycielom występowanie ze wskazanymi w niej roszczeniami w trybie określonym w przepisach prawa cywilnego. Ponadto, możliwość taka przysługiwać będzie także organizacjom, o których mowa w tej ustawie, co stanowić będzie jednocześnie wypełnienie jednej z dyspozycji dyrektywy 2011/7.

6. Przewidywany termin wejścia w życie ustawy.

Ustawa wchodzi w życie po upływie 30 dni od dnia ogłoszenia.

TEST REGULACYJNY

1. Ministerstwo wiodące i ministerstwa współpracujące

Ministerstwo Gospodarki we współpracy z Ministerstwem Sprawiedliwości i Urzędem Ochrony Konkurencji i Konsumentów.

2. Nazwa dokumentu, data utworzenia

Projekt założeń projektu ustawy o zmianie ustawy z dnia 12 czerwca 2003 r. o terminach zapłaty w transakcjach handlowych (Dz. U. Nr 139, poz. 1323 z późn. zm.).

3. Jaki problem jest rozwiązywany? (maksymalnie 70 słów)

Wiele płatności w transakcjach handlowych między przedsiębiorcami lub między przedsiębiorcami a organami publicznymi dokonywanych jest po terminach określonych w umowie. Opóźnienia te mają negatywny wpływ na płynność finansową przedsiębiorstw, na ich konkurencyjność i rentowność. Z powodu opóźnień w płatnościach wierzyciel zmuszony jest często sięgać do zewnętrznych źródeł finansowania. Istnieje zatem potrzeba wprowadzenia dodatkowych instrumentów, których stosowanie przez wierzycieli przyczyni się może do ograniczenia problemu opóźnionych płatności.

4. Źródło:

exposé Premiera

decyzja PRM/RM

strategię rozwoju

prawo UE

orzeczenie TK

upoważnienie ustawowe

inne (jakie?)

Dyrektywa PE i Rady 2011/7/UE z dnia 16 lutego 2011 r. w sprawie zwalczania opóźnień w płatnościach w transakcjach handlowych
Small Business Act

5. Jeżeli projekt implementuje prawo UE, czy wprowadzane są dodatkowe rozwiązania poza bezwzględnie wymaganymi przez UE?

Nie

6. Rekomendowane rozwiązanie i oczekiwany efekt (maksymalnie 70 słów)

Rekomendowanym rozwiązaniem jest wprowadzenie 30-dniowego terminu płatności dla organów publicznych, możliwość naliczania odsetek za opóźnienie i rekompensaty za koszty dochodzenia należności bez konieczności wezwania, zastrzeżenie klauzul umownych. Przyjęcie tych rozwiązań powinno przyczynić się do: 1) stosowania krótszych terminów zapłaty określanych przez strony w umowie, w szczególności w transakcjach między przedsiębiorcami a organami publicznymi; 2) zmniejszenia liczby dni, po których dokonywane są opóźnione płatności.

7. Czy możliwe jest rozwiązanie problemu poprzez działania pozalegislacyjne? Jeśli tak, to jakie? Jeśli nie, to dlaczego?

Nie. Wprowadzenie zmian w ustawie o terminach zapłaty w transakcjach handlowych wynika z obowiązku wdrożenia dyrektywy PE i Rady 2011/7/WE w sprawie zwalczania opóźnień w płatnościach w transakcjach handlowych.

8. Skutki dla sektora finansów publicznych (pozytywne in plus; negatywne in minus)

Jednym ze skutków dla sektora finansów publicznych wynikających z wprowadzenia nowych rozwiązań w ustawie o terminach zapłaty może być konieczność zapłaty przez organ publiczny odsetek za opóźnienia i rekompensaty za zwrot kosztów dochodzenia należności, w przypadku gdy organ taki zalegać będzie z płatnościami. Z uwagi jednak na fakt, iż instrumenty wprowadzane dyrektywą dają wierzycielowi jedynie możliwość, a nie obowiązek skorzystania z nich, nie jest możliwe oszacowanie na obecnym etapie jaka będzie skala wykorzystania tych instrumentów i tym samym jakie będą skutki dla sektora finansów publicznych. Biorąc jednak pod uwagę, iż projektowane zmiany wprowadzają jedynie alternatywne rozwiązania wobec funkcjonujących w prawie cywilnym regulacji dotyczących możliwości naliczania przez wierzycieli odsetek za opóźnienia w płatnościach, należy założyć, że ewentualne skutki dla sektora finansów publicznych będą znikome.

w mln PLN

	2012	2013	2014	2015	2016*
brak danych					

Opis metodologii:

9. Koszty i korzyści społeczne

Grupa społeczna	Liczebność grupy	Korzyści (finansowe)	Koszty (finansowe)
Małe i średnie przedsiębiorstwa	1 723 496 (stan na koniec 2010 r., GUS, "Działalność przedsiębiorstw niefinansowych w 2010 r.")	Zmniejszenie opóźnień w płatnościach w transakcjach handlowych	W przypadku skorzystania z rozwiązań ustawy przez przedsiębiorcę-wierzyciela, ewentualne koszty wynikające z naliczenia odsetek i rekompensaty poniosą przedsiębiorcy dłużnicy. Należy jednak zwrócić uwagę, że projekt wprowadza inny mechanizm ustalania wysokości odsetek (zgodnie z wymogami Dyrektywy) - suma stopy referencyjnej i co najmniej 8 %, co w chwili obecnej - przy przyjęciu powyższego minimum - dałoby 12,5% zamiast sumy 200 % podstawowej stopy oprocentowania kredytu lombardowego i 2% (co wynika z obowiązującej ustawy o terminach zapłaty w transakcjach handlowych - odsetki w wysokości odsetek za zwłokę określonych w Ordynacji podatkowej) - w chwili obecnej jest to poziom 14%. W przypadku gdy strony nie ustalią w umowie wysokości odsetek na poziomie wyższym, rozwiązanie powyższe - przy obecnej wysokości stóp NBP- będzie korzystniejsze dla dłużników.
Pozostałe przedsiębiorstwa	3 167 (j.w.)	Zmniejszenie opóźnień w płatnościach w transakcjach handlowych	W przypadku skorzystania z rozwiązań ustawy przez przedsiębiorcę-wierzyciela, ewentualne koszty wynikające z naliczenia odsetek i rekompensaty poniosą przedsiębiorcy dłużnicy. Należy jednak zwrócić uwagę, że projekt wprowadza inny mechanizm ustalania wysokości odsetek (zgodnie z wymogami Dyrektywy) - suma stopy referencyjnej i co najmniej 8 %, co w chwili obecnej - przy przyjęciu powyższego minimum - dałoby 12,5% zamiast sumy 200% podstawowej stopy oprocentowania kredytu lombardowego i 2% (co wynika z obowiązującej ustawy o terminach zapłaty w transakcjach handlowych - odsetki w wysokości odsetek za zwłokę określonych w Ordynacji podatkowej) - w chwili obecnej jest to poziom 14%. W przypadku gdy strony nie ustalią w umowie wysokości odsetek na poziomie wyższym, rozwiązanie powyższe - przy obecnej wysokości stóp NBP- będzie korzystniejsze dla dłużników.
Obywatele	ustawa nie obejmuje konsumentów		
Inne grupy (np. rolnicy, górnicy, itp.)	nie dotyczy		
Koszty i korzyści pozafinansowe: korzyści: zapobieganie nadużywania swobody zawierania umów na niekorzyść przedsiębiorcy-wierzyciela; zwiększenie bezpieczeństwa przy zawieraniu umów pomiędzy przedsiębiorcami oraz między przedsiębiorcami a organami publicznymi.			

10. Inne dane podkreślające wagę projektu (dane ekonomiczne, np. udział sektora w PKB, wpływ na rynek pracy, CPI itp.)

Według badań ankietowych przeprowadzonych w październiku 2011 r. przez Ministerstwo Gospodarki (próba 287 przedsiębiorców) przeciętne opóźnienie w zapłacie należności przez kontrahentów będących przedsiębiorcami wynosiło 36,22 dni. W przypadku 20% ankietowanych przedsiębiorców pojawiły się problemy w terminowym otrzymywaniu zapłaty w ramach realizacji umów zawieranych z organami administracji rządowej i samorządowej. Przeciętne opóźnienie w zapłacie należności przez organy publiczne wynosiło 27,44 dni. Wśród najczęściej wymienianych przyczyn opóźnionych płatności wskazywano: spóźnione płatności od innych kontrahentów (37% wskazań), trudną sytuację finansową dłużnika (23%) oraz uzależnienie wierzyciela od dłużnika tj. wykorzystywanie przez dłużnika pozycji dominującej (11% wskazań). Z kolei jako najważniejsze skutki opóźnionych płatności na sytuację wierzycieli wskazywano: zmniejszenie płynności finansowej (54% wskazań), dodatkowe koszty np. konieczność zaciągnięcia kredytów lub pożyczek (17% wskazań) oraz zagrożenie istnienia firmy (17%).

Według przeprowadzonych w październiku 2011 r. badań ankietowych przez Krajowy Rejestr Długów Biura Informacji Gospodarczej i Konferencji Przedsiębiorstw Finansowych pt. "Portfel należności polskich przedsiębiorstw" tylko 11,4% polskich firm nie deklarowało kłopotów z otrzymaniem zapłaty za sprzedane towary czy usługi (w lipcu 2011 r. odsetek ten wynosił 19,7%).

Według Raportu BIG InfoMonitor "Wskaźnik bezpieczeństwa działalności gospodarczej" (Luty 2012) 79% ankietowanych przedsiębiorców uznało nieterminowe regulowanie płatności za poważną przeszkodę w wykonywaniu działalności gospodarczej w Polsce. 32% ocenia, że suma przeterminowanych należności, z jakimi zalegają na ich rzecz kontrahenci przekracza 100 tysięcy złotych.

11. Czy projekt redukuje obciążenia regulacyjne? W jakim obszarze?

- TAK NIE
- zmniejszenie liczby dokumentów
- zmniejszenie liczby procedur
- skrócenie czasu
- inne (jakie?)

Kalkulacja/komentarz:

12. Czy projekt wprowadza dodatkowe obciążenia regulacyjne w stosunku do stanu obecnego?

- TAK NIE
- zwiększenie liczby dokumentów
- zwiększenie liczby procedur
- wydłużenie czasu

Projekt nie nakłada dodatkowych obciążeń na przedsiębiorców.

inne (jakie?)

13. Jeżeli projekt zwiększa obciążenia regulacyjne proszę wskazać, w jakim obszarze kompetencji ministerstwa zostaną w związku z tym zredukowane obciążenia

(zasada "1 za 1")

nie dotyczy

14. Jak problem rozwiązano w innych krajach OECD/UE? (dobre praktyki)

W krajach UE funkcjonują ustawy na kształt polskiej ustawy o terminach zapłaty w transakcjach handlowych, które wdrożyły obowiązującą uprzednio dyrektywę 2000/35/WE. Narastające jednakże w ostatnich latach zatory płatnicze wymusiły konieczność wprowadzenia nowych rozwiązań, które w założeniu przyczynić się mają do ograniczenia problemu opóźnionych płatności. Obecnie, państwa członkowskie opracowują projekty aktów prawnych wdrażające dyrektywę 2011/7/UE.

15. Harmonogram (daty opracowania założeń projektu, zakończenia konsultacji i przekazania dokumentu

do KSRM). Czy istnieją uwarunkowania decydujące o terminie wdrożenia projektu? Jeśli tak, jakie?

Opracowanie projektu założeń - marzec 2012 r.; zakończenie konsultacji - maj 2012 r., przekazanie dokumentu do KSE - maj 2012 r.

Zgodnie z przepisami Dyrektywy 2011/7/UE w sprawie zwalczania opóźnień w płatnościach w transakcjach handlowych (Dz. U. UE L 48/1 z dnia 23 lutego 2011 r.) państwa członkowskie powinny wdrożyć jej przepisy najpóźniej do dnia 16 marca 2013 r.

16. Kiedy nastąpi ewaluacja efektów projektu i jakie mierniki zostaną zastosowane? (ocena ex-post)

Ewaluacja efektów projektu planowana jest 2 lata po wejściu w życie ustawy. Proponowane mierniki: 1. Odsetek przedsiębiorców deklarujących brak problemu występowania opóźnień w transakcjach handlowych; 2. Przeciętny okres, po którym dokonywane są opóźnione płatności.

17. Kontakt merytoryczny: imię, nazwisko, departament, telefon, email (podpis)

Marta Modzelewska, Departament Doskonalenia Regulacji Gospodarczych, Ministerstwo Gospodarki, tel. 693 53 14, marta.modzelewska@mg.gov.pl

Marta Modzelewska

18. Minister/Sekretarz/Podsekretarz stanu odpowiedzialny za projekt (podpis)

Mariusz Hatadyj, Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Gospodarki

